

USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

4. května 2006*

Ve spojených věcech C-23/03, C-52/03, C-133/03, C-337/03 a C-473/03,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podané rozhodnutími Tribunale ordinario di Torino (C-23/03, C-52/03, C-133/03 a C-337/03) a Tribunale ordinario di Milano (C-473/03) (Itálie) ze dne 13. a 29. ledna, 25. února, 15. července a 23. října 2003, došlými Soudnímu dvoru dne 23. ledna, 10. února, 25. března, 1. srpna a 13. listopadu 2003, v trestních řízeních proti

Michelu Mulliezovi a dalším a Giuseppe Momblanovi (spojené věci C-23/03 a C-52/03),

Alessandru Nizzovi a Giacomo Pizziovi (C-133/03),

Fabriziu Barrovi (C-337/03),

Adeliu Aggiovovi a dalším (C-473/03),

* Jednací jazyk: italština.

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans (zpravodaj), předseda senátu, J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis a J. Klučka, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

vzhledem k tomu, že Soudní dvůr hodlá rozhodnout usnesením s odůvodněním podle čl. 104 odst. 3 prvního pododstavce svého jednacího řádu,

po vyslechnutí generální advokátky,

vydává toto

Usnesení

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu první směrnice Rady 68/151/EHS ze dne 9. března 1968 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření (Úř. věst. L 65, s. 8; Zvl. vyd. 17/01 s. 3, dále jen „první směrnice o společnostech“), zvláště jejího článku 6, čtvrté směrnice Rady 78/660/EHS ze dne 25. července 1978, založené na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o ročních

účetních závěrkách některých forem společností (Úř. věst. L 222, s. 11; Zvl. vyd. 17/01 s. 21, dále jen „čtvrtá směrnice o společnostech“), zvláště jejího článku 2, a sedmé směrnice Rady 83/349/EHS ze dne 13. června 1983, založené na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o konsolidovaných účetních závěrkách (Úř. věst. L 193, s. 1; Zvl. vyd. 17/01 s. 58, dále jen „sedmá směrnice o společnostech“), zvláště jejího článku 16, jakož i článku 5 Smlouvy o EHS (později článek 5 Smlouvy o ES, nyní článek 10 ES) a čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy o EHS [později čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy o ES a nyní, po změně, čl. 44 odst. 2 písm. g) ES].

- 2 Tyto žádosti byly podány v rámci trestních řízení vedených proti M. Mulliezovi a dalším a G. Momblanovi (spojené věci C-23/03 a C-52/03), A. Nizzovi a G. Pizziovi (C-133/03), F. Barrovi (C-337/03) a A. Aggiovovi a dalším (C-473/03), pro podezření z porušení ustanovení ve věci nepravdivých informací o společnostech (nepravdivé údaje v účetních zápisech), které stanoví italský občanský zákoník (codice civile).

Právní rámec

Právní úprava Společenství

- 3 Podle článku 2 první směrnice o společnostech:

„1. Členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění povinného zveřejňování alespoň následujících listin a údajů týkajících se společností:

[...]

- f) rozvahu a výsledovku za každé účetní období. Dokument, který obsahuje rozvahu, musí uvádět totožnost osob, které jsou na základě právního předpisu pověřeny ji ověřit. U společností Gesellschaft mit beschränkter Haftung, société de personnes à responsabilité limitée, personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, société à responsabilité limitée a società a responsabilità limitata německého, belgického, francouzského, italského nebo lucemburského práva, uvedených v článku 1, a společností besloten naamloze vennootschap nizozemského práva je povinné použití tohoto ustanovení odloženo ke dni provedení směrnice týkající se koordinace obsahů rozvah a výsledovek a osvobození od povinnosti zveřejňovat všechny dokumenty nebo jejich část u těchto společností, jejichž celková výše rozvahy je nižší než číselný údaj, který zmíněná směrnice stanoví. Rada přijme uvedenou směrnici do dvou let po přijetí této směrnice;

[...]"

- 4 Podle článku 6 uvedené směrnice:

„Členské státy stanoví přiměřené sankce pro případ:

— nezveřejnění rozvahy a výsledovky tak, jak to stanoví čl. 2 odst. 1 písm. f),

[...]"

- 5 Článek 2 čtvrté směrnice o společnostech stanoví:

„1. Roční účetní závěrka obsahuje rozvahu, výsledovku a komentář k účetní závěrce. Tyto dokumenty tvoří jeden celek.

2. Roční účetní závěrka musí být sestavena jasně a v souladu s touto směrnicí.

3. Roční účetní závěrka musí podávat pravdivý a věrný obraz o stavu aktiv, pasiv, finanční pozici a zisku nebo ztrátě společnosti.

4. Pokud by použití této směrnice nebylo dostačující k podání pravdivého a věrného obrazu podle odstavce 3, musí být poskytnuty další informace.

5. Pokud dojde ve výjimečných případech k tomu, že uplatňování některého ustanovení této směrnice je v rozporu s povinností uloženou v odstavci 3, je třeba povolit výjimku z daného ustanovení, aby byl podán pravdivý a věrný obraz ve smyslu odstavce 3. Každá taková výjimka musí být uvedena v komentáři k účetní závěrce s řádným odůvodněním a s uvedením jejího vlivu na aktiva, pasiva, finanční pozici a na zisk nebo ztrátu. Členské státy mohou výjimky vymezit a stanovit odpovídající zvláštní pravidla.

6. Členské státy mohou povolit či vyžadovat, aby se v roční účetní závěrce zveřejnily další informace vedle těch, které musí být zveřejněny v souladu s touto směrnicí.“

6 Článek 16 odst. 2 až 6 sedmé směrnice o společnostech obsahuje ve věci konsolidované účetní závěrky v podstatě stejná ustanovení, jako jsou ustanovení čl. 2 odstavce 2 až 6 čtvrté směrnice o společnostech pro roční účetní závěrku, uvedená v předchozím bodě tohoto usnesení.

Vnitrostátní právní úprava

- 7 Legislativní nařízení č. 61 ze dne 11. dubna 2002 o právní úpravě soudně trestných činů a správních deliktů týkajících se obchodních společností v souladu s článkem 11 zákona č. 366 ze dne 3. října 2001 (GURI č. 88, ze dne 15. dubna 2002, s. 4, dále jen „legislativní nařízení č. 61/2002“), které nabylo účinnosti dne 16. dubna 2002, nahradilo hlavu XI knihy V italského občanského zákoníku novou hlavou XI nazvanou „Trestní ustanovení ve věci společností nebo seskupení společností“.
- 8 Toto legislativní nařízení bylo přijato v rámci reformy italského práva společností, která byla provedena souborem legislativních nařízeních přijatých na základě zmocnění stanoveného zákonem č. 366 ze dne 3. října 2001 (GURI č. 234, ze dne 8. října 2001).
- 9 Článek 2621 italského občanského zákoníku nazvaný „Nepravdivá sdělení a protiprávní rozdělení zisků nebo záloh na dividendy“ ve svém znění před nabytím účinnosti legislativního nařízení č. 61/2002 (dále jen „bývalý článek 2621 italského občanského zákoníku“), stanovil:

„Pokud čin nepředstavuje závažnější soudně trestný čin, budou odnětím svobody na jeden rok až pět let a peněžitým trestem od 1 032 eur do 10 329 eur potrestáni:

- 1) zakladatelé, zakládající společníci, statutární orgány, generální ředitelé, auditori a likvidátoři, kteří ve zprávách, v rozvahách nebo v jiných dokumentech společnosti podvodně uvedou nepravdivé skutečnosti týkající se zřízení nebo

hospodářské situace společnosti nebo kteří zatajují zcela nebo částečně skutečnosti týkající se této situace;

[...]"

- 10 Legislativní nařízení č. 61/2002 zejména doplnilo do článků 2621 a 2622 italského občanského zákoníku nová trestní ustanovení, která stanoví sankce za uvedení nepravdivých informací o společnosti, což je soudně trestný čin zvaný též nepravdivé údaje v účetních zápisech (dále jen, v závislosti od případu, „nový článek 2621 italského občanského zákoníku“, „nový článek 2622 italského občanského zákoníku“ nebo „nové články 2621 a 2622 italského občanského zákoníku“), která stanoví:

„Článek 2621 (Nepravdivé informace o společnosti)

Nestanoví-li článek 2622 jinak, statutární orgány, generální ředitelé, auditoři a správci konkurzní podstaty, kteří s úmyslem oklamat společníky nebo veřejnost a získat pro sebe nebo pro jiné neoprávněný prospěch uvedou v rozvaze, ve zprávě nebo v jiných informacích o společnosti stanovených zákonem, které jsou určeny pro společníky nebo pro veřejnost, podstatné skutečnosti, které neodpovídají pravdě, ačkoliv jsou tyto předmětem posouzení, nebo opomenou informace, jejichž sdělení je uloženo zákonem, o hospodářské, majetkové nebo finanční situaci společnosti nebo skupiny společností, do které společnost patří, způsobem, který adresáty uvádí do omylu o uvedené situaci, budou potrestáni odnětím svobody na jeden rok a šest měsíců.

Stejný trest se uloží tehdy, pokud se informace týkají majetku, který společnost vlastní nebo spravuje na účet třetích osob.

Trest je vyloučen, pokud nepravdivé údaje nebo opomenutí nezmění citelným způsobem vylíčení hospodářské, majetkové nebo finanční situace společnosti nebo skupiny společností, do které společnost patří. Trest je v každém případě vyloučen, pokud nepravdivé údaje nebo opomenutí vedou ke změně hospodářského výsledku účetního období před zdaněním, která není větší než 5%, nebo ke změně stavu čistého obchodního majetku, která nepřekročí 1%.

V každém případě není čin trestný, pokud je důsledkem odhadů, které se posuzovány jednotlivě neliší více než o 10% od správného hodnocení.

Článek 2622 (Nepravdivé informace o společnosti poškozující společníky nebo věřitele)

Statutární orgány, generální ředitelé, auditoři a správci konkurzní podstaty, kteří s úmyslem oklamat společníky nebo veřejnost a získat pro sebe nebo pro jiné neoprávněný prospěch uvedou v rozvaze, ve zprávě nebo v jiných informacích o společnosti stanovených zákonem, určených pro společníky nebo pro veřejnost, podstatné skutečnosti, které neodpovídají pravdě, ačkoliv jsou tyto předmětem posouzení, nebo opomenou informace, jejichž sdělení je uloženo zákonem, o hospodářské, majetkové nebo finanční situaci společnosti nebo skupiny společností, do které společnost patří, způsobem, který adresáty uvádí do omylu o uvedené situaci, čímž způsobí škodu na majetku společníků nebo věřitelů, budou potrestáni, na základě návrhu na zahájení trestního řízení ze strany poškozeného, odnětím svobody na šest měsíců až tři roky.

Stejně tak bude řízení zahájeno na základě návrhu, když čin zakládá skutkovou podstatu jiného, dokonce závažnějšího trestného činu poškozujícího majetek jiných osob, než jsou společníci a věřitelé, kromě případu, kdy je činem poškozen stát, jiné veřejné organizace nebo Evropská společnost.

Pokud se jedná o společnosti podléhající ustanovením části IV hlavy III kapitoly II legislativního nařízení č. 58 ze dne 24. února 1998, budou činy uvedené v prvním pododstavci tohoto článku potrestány odnětím svobody na jeden rok až čtyři roky a trestný čin může být stíhán i bez návrhu.

Pokud se informace týkají majetku, který společnost vlastní nebo spravuje na účet třetích osob, trestem je trest postihující činy uvedené v prvním a třetím pododstavci tohoto článku.

Trest je vyloučen za činy uvedené v prvním a třetím pododstavci, pokud nepravdivé údaje nebo opomenutí nezmění citelným způsobem vyličení hospodářské, majetkové nebo finanční situace společnosti nebo skupiny společností, do které společnost patří. Trest je v každém případě vyloučen, pokud nepravdivé údaje nebo opomenutí vedou ke změně hospodářského výsledku účetního období před zdaněním, která není větší než 5% nebo ke změně stavu čistého obchodního majetku, která nepřekročí 1%.

V každém případě není čin trestný, pokud je důsledkem odhadů, které se posuzovány jednotlivě neliší více než o 10% od správného hodnocení.“

Spory v původním řízení a předběžné otázky

- 11 Z předkládacích rozhodnutí vyplývá, že v trestních řízeních dotčených ve věcech v původním řízení byly soudně trestné činy nepravdivých údajů v účetních zápisech, které jsou kladeny za vinu obviněným, spáchány v režimu bývalého článku 2621 italského občanského zákoníku, tedy před nabytím účinnosti legislativního nařízení č. 61/2002 a nových článků 2621 a 2622 tohoto zákoníku.

- 12 Ve věci C-23/03 se Tribunale ordinario di Torino rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je nutno vykládat článek 6 směrnice 68/151 v tom smyslu, že členské státy jsou povinny stanovit přiměřené sankce nejen pro nezveřejnění rozvahy a výsledovky obchodních společností, ale rovněž pro nepřesné zveřejnění těchto dokumentů, jiných informací o společnosti určených společníkům, veřejnosti nebo jakýchkoliv jiných informací, které je společnost povinna předkládat, týkajících se hospodářské, majetkové nebo finanční situace společnosti nebo skupiny společností, do které společnost patří?

2) Je nutno, s ohledem na povinnost každého členského státu přijmout „přiměřené sankce“ za porušení stanovená směrnicí 68/151 a směrnicí 78/660, tyto směrnice, a obzvláště ustanovení čl. 44 odst. [2] písm. g) ES ve spojení s čl. 2 odst. 1 písm. f) a článkem 6 směrnice 68/151, [jakož] i čl. 2 odst. 2, 3 a 4 směrnice 78/660, ve znění směrnic Rady 83/349 a [90/605/EHS ze dne 8. listopadu 1990], vykládat v tom smyslu, že tato pravidla brání (nebo nebrání) zákonu členského státu, který vylučuje, aby porušení povinností zveřejnění a věrnosti a pravdivosti informací, pokud jde o určité akty stanovené právem společností (mezi kterými je rozvaha a výsledovka), mohlo vést k trestnímu stíhání, pokud:

a) je chyba pouze kvalitativní;

b) nepravdivá informace o společnosti, nebo neuvedení informace, způsobují změnu hospodářského výsledku účetního období nebo změnu čistého obchodního majetku společnosti, která nepřekročí určitou prahovou hodnotu vyjádřenou v procentech;

- c) poskytnuté informace, i když jsou určeny k oklamání společníků nebo veřejnosti za účelem získání neoprávněného prospěchu, jsou důsledkem odhadů, které se posuzovány každý zvlášť neliší od reality v míře vyšší, než je určená prahová hodnota;
- d) nepřesnosti nebo opomenutí informace s podvodným úmyslem a v každém případě sdělení a informace, jež nevyjadřují věrně a pravdivě majetkovou [a] finanční situaci, [jakož i] hospodářský výsledek společnosti, nemění, citelným způsobem majetkovou nebo finanční situaci skupiny?
- 3) Je nutno, s ohledem na povinnost každého členského státu přijmout „přiměřené sankce“ za porušení stanovená směrnicí 68/151 a směrnicí 78/660, tyto směrnice, a obzvláště ustanovení čl. 44 odst. [2] písm. g) ES ve spojení s čl. 2 odst. 1 písm. f) a článkem 6 směrnice 68/151, [jakož i] čl. 2 odst. 2, 3 a 4 směrnice 78/660, ve znění směrnic 83/349 a 90/605, vykládat v tom smyslu, že tato pravidla brání (nebo nebrání) zákonu členského státu, který v případě porušení povinností uložených společností ohledně zveřejňování a věrnosti a pravdivosti informací, které slouží na ochranu „zájmů“ jak společníků, tak třetích osob, zavádí systém sankcí, který:
- a) v nejzávažnějších případech (škoda na majetku) přiznává pouze společníkům a věřitelům právo domáhat se uložení sankce, což má za účinek vyloučení obecné a účinné ochrany třetích osob;
- b) v méně závažných případech (neexistence škody na majetku nebo návrhu na zahájení trestního řízení) stanoví pouze přečin, který se v rámci italského procesního systému ukazuje z výše uvedených důvodů jako málo účinný;

- c) umožňuje soukromým osobám – prostřednictvím systému opožděného vzetí zpět návrhu na zahájení řízení – zcela potlačit ochranu zájmu, který představuje transparentnost v oblasti společností?“

13) Ve věci C-52/03 se Tribunale ordinario di Torino rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je nutno vykládat článek 6 směrnice 68/151 v tom smyslu, že členské státy jsou povinny stanovit přiměřené sankce nejen pro nezveřejnění rozvahy a výsledovky obchodních společností, ale rovněž pro nepřesné zveřejnění těchto dokumentů, jiných informací o společnosti určených společníkům, veřejnosti nebo jakýchkoliv jiných informací, které je společnost povinna předkládat, týkajících se hospodářské, majetkové nebo finanční situace společnosti nebo skupiny společností, do které společnost patří?

- 2) Je nutno, s ohledem na povinnost každého členského státu přijmout „přiměřené sankce“ za porušení stanovená směrnicí 68/151 a směrnicí 78/660, tyto směrnice, a obzvláště ustanovení čl. 44 odst. [2] písm. g) ES ve spojení s čl. 2 odst. 1 písm. f) a článkem 6 směrnice 68/151, [jakož i] čl. 2 odst. 2, 3 a 4 [...] směrnice 78/660, ve znění směrnic 83/349 a 90/605, vykládat v tom smyslu, že tato pravidla brání (nebo nebrání) zákonu členského státu, který vylučuje, aby porušení povinností uložených společností ohledně zveřejňování a věrnosti a pravdivosti informací o společnosti mohlo vést k trestnímu stíhání, a který stanoví systém, který konkrétně neodpovídá kritériím účinnosti, přiměřenosti a odrazujícího charakteru sankcí, které slouží k zajištění této ochrany?

- 3) Je nutno výše uvedené směrnice, a zvláště ustanovení čl. 44 odst. [2] písm. g) ES a s čl. 2 odst. 1 písm. f) a článku 6 směrnice 68/151, [jakož i] čl. 2 odst. 2, 3 a 4

směrnice 78/660, ve znění směrnic 83/349 a 90/605, vykládat v tom smyslu, že tato pravidla brání (nebo nebrání) zákonu členského státu, který v případě porušení povinností uložených společností ohledně zveřejňování a věrnosti a pravdivosti informací, které slouží na ochranu „zájmů jak společníků, tak třetích osob“, stanoví, že pouze společníci a věřitelé mají právo domáhat se uložení sankce, což má za důsledek vyloučení obecné a účinné ochrany třetích osob?

- 4) Je nutno výše uvedené směrnice, a zvláště ustanovení čl. 44 odst. [2] písm. g) ES a čl. 2 odst. 1 písm. f) a článku 6 směrnice 68/151, [jakož i] čl. 2 odst. 2, 3 a 4 směrnice 78/660, ve znění směrnic 83/349 a 90/605, vykládat v tom smyslu, že tato pravidla brání (nebo nebrání) zákonu členského státu, který v případě porušení povinností uložených společností ohledně zveřejňování a věrnosti a pravdivosti informací, které slouží na ochranu „zájmů jak společníků, tak třetích osob“, zavádí zvláště diferencovaný mechanismus trestního stíhání a systém sankcí, přičemž trestní řízení na základě návrhu a přísnější a účinnější sankce vyhrazuje výlučně pro porušení poškozující společníky a věřitele?“

14 Ve věci C-133/03 se Tribunale ordinario di Torino rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je nutno vykládat článek 6 směrnice 68/151 v tom smyslu, že členské státy jsou povinny stanovit přiměřené sankce nejen pro nezveřejnění rozvahy a výsledovky obchodních společností, ale rovněž pro nepřesné zveřejnění těchto dokumentů, jiných informací o společnosti určených společníkům, veřejnosti nebo jakýchkoliv jiných informací, které je společnost povinna předkládat, týkajících se hospodářské, majetkové nebo finanční situace společnosti nebo skupiny společností, do které společnost patří?

- 2) Je nutno, s ohledem na povinnost každého členského státu přijmout „přiměřené sankce“ pro porušení stanovená směrnicí 68/151 a [...] směrnicí 78/660, tyto směrnice, a obzvláště ustanovení čl. 44 odst. [2] písm. g) ES ve spojení s čl. 2 odst. 1 písm. f) a článkem 6 směrnice 68/151, [jakož i] čl. 2 odst. 2, 3 a 4 směrnice 78/660, ve znění směrnic 83/349 a 90/605, vykládat v tom smyslu, že tato pravidla brání (nebo nebrání) zákonu členského státu, který vylučuje, aby porušení povinností ohledně zveřejňování a věrnosti a pravdivosti informací o společnosti mohlo vést k trestnímu stíhání, a který stanoví systém, který konkrétně neodpovídá kritériím účinnosti, přiměřenosti a odrazujícího charakteru sankcí, které slouží k zajištění této ochrany?
- 3) Je nutno výše uvedené směrnice, a zvláště ustanovení čl. 44 odst. [2] písm. g) ES a čl. 2 odst. 1 písm. f) a článku 6 směrnice 68/151, [jakož i] čl. 2 odst. 2, 3 a 4 směrnice 78/660, ve znění směrnic 83/349 a 90/605, vykládat v tom smyslu, že tato pravidla brání (nebo nebrání) zákonu členského státu, který v případě porušení povinností uložených společností ohledně zveřejňování a věrnosti a pravdivosti informací, které slouží na ochranu „zájmů jak společníků, tak třetích osob“, stanoví, že pouze společníci a věřitelé mají právo domáhat se uložení sankce, což má za důsledek vyloučení obecné a účinné ochrany třetích osob?
- 4) Je nutno výše uvedené směrnice a zvláště ustanovení čl. 44 odst. [2] písm. g) ES a čl. 2 odst. 1 písm. f) a článku 6 směrnice 68/151, [jakož i] čl. 2 odst. 2, 3 a 4 směrnice 78/660, ve znění směrnic 83/349 a 90/605, vykládat v tom smyslu, že tato pravidla brání (nebo nebrání) zákonu členského státu, který v případě porušení povinností uložených společností ohledně zveřejňování a věrnosti a pravdivosti informací, které slouží na ochranu „zájmů jak společníků, tak třetích osob“, zavádí mechanismus trestního stíhání a zvláště diferencovaný systém sankcí, přičemž trestní řízení na základě návrhu a přísnější a účinnější sankce omezuje výlučně na případy porušení poškozujících společníky a věřitele?“

15 Ve věci C-337/03 se Tribunale ordinario di Torino rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je nutno ustanovení čl. 44 odst. 2 písm. g) [ES] a čl. 2 odst. 1 písm. f) a článku 6 směrnice 68/151, [jakož i] čl. 2 odst. 2 až 4 směrnice 78/660, ve znění směrnic 83/349 a 90/605, vykládat v tom smyslu, že tato pravidla brání (nebo nebrání) zákonu členského státu, který vylučuje, aby porušení povinností uložených společností ohledně zveřejňování a věrnosti a pravdivosti informací vedla k trestnímu stíhání za předpokladu, že jsou poskytnuty údaje které, i když jsou určeny k oklamání společníků nebo veřejnosti za účelem získání neoprávněného prospěchu, jsou důsledkem odhadů, které se posuzovány každý zvlášť neliší od reality v míře vyšší, než je určená prahová hodnota?

2) Je nutno, s ohledem na povinnost každého členského státu přijmout „přiměřené sankce“ pro porušení stanovená ve směrnicích 68/151 a 78/660, tyto směrnice, a obzvláště ustanovení čl. 44 odst. 2 písm. g) [ES], ve spojení s čl. 2 odst. 1 písm. f) a článkem 6 směrnice 68/151, [jakož i] čl. 2 odst. 2 až 4 směrnice 78/660, ve znění směrnic 83/349 a 90/605, vykládat v tom smyslu, že tato ustanovení brání (nebo nebrání) zákonu členského státu, který v případě porušení povinností uložených za účelem ochrany zásady zveřejňování a věrnosti a pravdivosti informací týkajících se společností stanoví systém sankcí, který prakticky povoluje zfalšování rozvah až do částky rovnající se pětina obchodního majetku?“

16 Konečně, ve věci C-473/03 se Tribunale ordinario di Milano rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je nutno vykládat článek 6 směrnice 68/151 v tom smyslu, že členské státy jsou povinny stanovit přiměřené sankce nejen pro nezveřejnění rozvahy a výsledovky

obchodních společností, ale rovněž pro zfalšování těchto dokumentů, jiných informací o společnosti určených společníkům nebo veřejnosti nebo jakýchkoliv jiných informací, které je společnost povinna předkládat, týkajících se hospodářské, majetkové nebo finanční situace společnosti nebo skupiny společností, do které společnost patří?

- 2) Vztahuje se kritérium účinnosti, přiměřenosti a odrazujícího charakteru, kterým Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 21. září 1989 [Komise v. Řecko (68/88, Recueil, s. 2965)] upřesnil pojem ‚přiměřená sankce‘, na povahu nebo druh abstraktně zamýšlené sankce, nebo rovněž na její konkrétní použití s přihlédnutím ke struktuře právního řádu, jehož je součástí?

- 3) Konečně, vyhovuje těmto kritériím článek 2621 italského občanského zákoníku (ve znění legislativního nařízení č. 61 ze dne 11. dubna 2002), který stanoví trest odnětí svobody až na jeden rok a šest měsíců, a v důsledku toho promlčecí lhůtu maximálně čtyř let a šesti měsíců od okamžiku, kdy k porušení došlo; to vše v právním systému, který stanoví, po fázi předběžného vyšetřování a podání obžaloby státním zástupcem, kontrolu vykonávanou vyšetřujícím soudcem za účelem ověření, že jsou splněny nezbytné předpoklady pro podání obžaloby, dále možnost tří stupňů soudů před dosažením konečného rozhodnutí, a tedy, v případě odsouzení, účinného uplatnění sankce? V tomto ohledu je třeba vzít v úvahu komplexní povahu ověření požadovaných v článku 2621 občanského zákoníku z důvodů omezení použití sankcí, které jsou v něm stanoveny (článek 2621 třetí a čtvrtý pododstavec).“

¹⁷ Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 17. března 2003 byly věci C-23/03 a C-52/03 spojeny za účelem písemné a ústní části řízení, jakož i vydání rozsudku. S přihlédnutím k jejich spojitosti musí být kromě toho uvedené věci spojeny s věcmi C-133/03, C-337/03 a C-473/03 za účelem tohoto usnesení.

- 18 Po vydání rozsudku ze dne 3. května 2005, Berlusconi a další (C-387/02, C-391/02 a C-403/02, Sb. rozh. s. I-3565), vyzval Soudní dvůr vnitrostátní soudy, které položily předběžné otázky *prima facie* obdobné otázkám, které vedly k vydání uvedeného rozsudku, aby se vyslovily k otázce, zda s ohledem na vydání tohoto rozsudku mají v úmyslu trvat na svých žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce.
- 19 V pěti věcech, které jsou předmětem tohoto usnesení, sdělil předkládající soud Soudnímu dvoru, buď že musí ohledně případného vzetí žádosti zpět nejdříve vyslechnout účastníky řízení (spojené věci C-23/03 a C-52/03), nebo že má v úmyslu na těchto žádostech trvat (C-133/03, C-337/03 a C-473/03).

K předběžným otázkám

- 20 Podle čl. 104 odst. 3 prvního pododstavce jednacího řádu může Soudní dvůr, pokud se předběžná otázka shoduje s otázkou, o níž již Soudní dvůr rozhodl, po vyslechnutí generálního advokáta kdykoli rozhodnout usnesením s odůvodněním.
- 21 Je namístě konstatovat, že tak tomu je v případě pěti věcí, které jsou předmětem tohoto usnesení.
- 22 Těchto pět věcí má stejný právní a skutkový rámec jako tři věci, ve kterých byl vydán výše uvedený rozsudek Berlusconi a další (viz body 31 až 36).

- 23 Předkládající soudy totiž uvádějí, že použití nových článků 2621 a 2622 italského občanského zákoníku brání tomu, aby činy v původním řízení, které původně vedly ke stíhání za trestný čin upravený v bývalém článku 2621 uvedeného zákoníku, mohly vést k trestnímu stíhání jejich pachatelů, a to v zásadě z důvodů uvedených níže.
- 24 Zaprvé, i když pachatelé těchto činů mohou být v zásadě na základě nového článku 2621 italského občanského zákoníku stíháni státním zastupitelstvím z úřední moci, tedy bez podání návrhu na zahájení trestního stíhání, dotčený soudně trestný čin bude nadále představovat přečin, na který se v důsledku toho použije promlčecí lhůta v maximální délce čtyř a půl roku, a nikoli již trestný čin, který má promlčecí lhůtu nejdéle sedm a půl roku, stanovenou v bývalém článku 2621 uvedeného zákoníku. Tak by ve věcech v původním řízení byly soudně trestné činy stanovené v novém článku 2621 téhož zákoníku nutně promlčeny.
- 25 Zadruhé, pokud by s ohledem na trestný čin stanovený v novém článku 2622 italského občanského zákoníku nebyly činy dotčené v původním řízení dosud promlčeny, nemohou přesto vést k trestnímu stíhání na základě tohoto článku, pokud společník nebo věřitel, který se cítí poškozen uplatněnými chybnými údaji, nepodal návrh na zahájení trestního stíhání, neboť podání návrhu je totiž nezbytnou podmínkou pro zahájení trestního stíhání na základě tohoto ustanovení, alespoň pokud se, jak bylo zjištěno v trestních řízeních dotčených v původním řízení, tyto nepravdivé údaje týkaly společností nekotovaných na burze.
- 26 Zatřetí, předkládající soudy konstatují, že stíhání pachatelů těchto činů by zároveň mohlo narazit na prahové hodnoty stanovené identicky jak v novém čl. 2621 třetím a čtvrtém pododstavci, tak i v čl. 2622 pátém a šestém pododstavci italského občanského zákoníku, podle kterých je vyloučen trest za nepravdivé údaje, jednak pokud mají tyto činy nepodstatné účinky nebo minimální význam, a sice, pokud mají za důsledek pouze změnu buď hrubého hospodářského výsledku účetního období, která není větší než 5%, nebo změnu čistého obchodního majetku, která nepřekročí 1%, a jednak, a to v každém případě, pokud jsou činy důsledkem odhadů, které se posuzovány jednotlivě neliší o více než 10% od správného hodnocení.

- 27 S ohledem na tyto úvahy se uvedené soudy, podobně jako státní zastupitelství, domnívají, že v projednávaných řízeních vyvstaly otázky ohledně přiměřenosti nebo nepřiměřenosti sankcí stanovených novými články 2621 a 2622 italského občanského zákoníku ve vztahu buď k článku 6 první směrnice o společnostech, tak jak je vykládána Soudním dvorem, zejména v rozsudku ze dne 4. prosince 1997, *Daihatsu Deutschland* (C-97/96, Recueil, s. I-6843), nebo článku 10 ES, z něhož vyplývá podle ustálené judikatury počínaje výše uvedeným rozsudkem Komise v. Řecko, že sankce za porušení ustanovení práva Společenství musejí mít účinný, přiměřený a odrazující charakter.
- 28 Otázky položené v pěti věcech, které jsou předmětem tohoto usnesení, se týkají otázek obdobných těm, které byly již vzneseny ve třech věcech, ve kterých byl vydán výše uvedený rozsudek Berlusconi a další (body 37 až 39):
- v každé z těchto pěti věcí se klade otázka, zda povinnost stanovit přiměřené sankce, stanovená v článku 6 první směrnice o společnostech, platí nejen pro nezveřejnění roční účetní závěrky, ale rovněž pro případ zveřejnění nepravdivých údajů v účetních zápisech (viz první otázky ve věcech C-387/02, C-391/02 a C-403/02, ve kterých byl vydán uvedený rozsudek);
  - ve dvou z těchto věcí (C-23/03 a C-337/03, druhé otázky) je jádrem diskuse otázka přiměřenosti prahových hodnot pro dovolenou odchylku (viz druhou otázku ve věci C-387/02, první otázku ve věci C-391/02 a druhou otázku ve věci C-403/02);
  - ve dvou z těchto věcí (C-23/03 a C-473/03, třetí otázky) je vznesena otázka přiměřenosti promlčecí lhůty použitelné na přečin upravený v novém článku 2621 italského občanského zákoníku (viz druhou otázku ve věci C-387/02, první otázku ve věci C-391/02 a druhou otázku ve věci C-403/02);

- ve třech z nich (C-52/03, C-133/03 a C-473/03, druhé otázky) se klade otázka, zda se přiměřenost sankce musí posuzovat abstraktně, nebo konkrétně s přihlédnutím ke struktuře dotyčného vnitrostátního právního řádu (viz druhou otázku ve věci C-387/02, první otázku ve věci C-391/02 a druhou otázku ve věci C-403/02);

- ve třech z těchto stejných věcí (C-23/03, C-52/03 a C-133/03, třetí otázky) se klade otázka přiměřenosti sankce za trestný čin upravený v novém článku 2622 italského občanského zákoníku s ohledem na skutečnost, že porušení povinností uložených společností ohledně zveřejňování a věrnosti a pravdivosti informací v zásadě může vést k trestnímu stíhání pouze na návrh společníka nebo věřitele (viz druhou otázku ve věci C-387/02, pátou a šestou otázku ve věci C-391/02 a třetí otázku ve věci C-403/02);

- konečně, ve dvou z nich (C-52/03 a C-133/03, čtvrté otázky) jsou položeny otázky týkající se slučitelnosti diferencovaného systému trestů stanovených v nových člancích 2621 a 2622 italského občanského zákoníku, kdy je jednoznačně vyšší trestní ochrana přiznána zájmům společníků a věřitelů než zájmům takových třetích osob, jako jsou soutěžitelé nebo zástupci zaměstnanců, a dokonce i obecnému a základnímu zájmu veřejnosti a trhu na řádném fungování společností, a zejména na transparentnosti a přesnosti informací, které společnosti poskytují (viz první otázku ve věci C-387/02, první a šestou otázku ve věci C-391/02 a třetí otázku ve věci C-403/02).

²⁹ Je namístě připomenout, že v bodě 63 výše uvedeného rozsudku Berlusconi a další Soudní dvůr rozhodl, že požadavek vztahující se k přiměřenému charakteru sankcí za takové soudně trestné činy vyplývající z uvedení nepravdivých údajů v účetních zápisech, jako jsou ty stanovené v nových člancích 2621 a 2622 italského občanského zákoníku, je uložen článkem 6 první směrnice o společnostech.

- 30 Z důvodů obsažených v bodech 75 a 77 uvedeného rozsudku navíc vyplývá, že v takových případech, jako v těch, které jsou dotčeny ve věcech v původním řízení, se nelze dovolávat článku 6 první směrnice o společnostech za účelem přezkoumání slučitelnosti nových článků 2621 a 2622 italského občanského zákoníku s tímto ustanovením, jelikož tento přezkum by mohl vést k vyloučení použití režimu mírnějších trestů, které stanoví uvedené články. Omezení, která vyplývají ze samotné povahy každé směrnice, jsou totiž taková omezení, která zakazují, aby směrnice mohla mít za důsledek stanovení nebo zpřísnění trestní odpovědnosti obviněných.
- 31 V podstatě právě na tomto základě Soudní dvůr odpověděl v bodě 78 výše uvedeného rozsudku Berlusconi a další, že v takové situaci, která je dotčena v původním řízení, se orgány členského státu nemohou v rámci trestních řízení dovolávat vůči obviněnému první směrnice o společnostech jako takové, protože směrnice nemůže sama o sobě a nezávisle na vnitrostátním zákonu členského státu přijatému k jejímu provedení stanovit nebo zpřísnit trestní odpovědnost obviněných.
- 32 Stejná odpověď je tedy jedinou možnou rovněž v pěti věcech, které jsou předmětem tohoto usnesení.
- 33 Tento závěr není zpochybněn vyjádřeními podanými předkládajícím soudem ve věcech C-133/03 a C-337/03 v odpověď na žádost Soudního dvora týkající se otázky, zda má v úmyslu trvat na svých žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce s ohledem na vydání výše uvedeného rozsudku Berlusconi a další (viz body 18 a 19 tohoto usnesení).
- 34 Tento soud se nejprve odvolává na rozsudek ze dne 11. listopadu 2004, Niselli (C-457/02, Recueil, s. I-10853), který se týkal věci bližší věcem v původním řízení.

35 V bodě 30 uvedeného rozsudku Soudní dvůr zajisté rozhodl, že pokud v době rozhodné z hlediska skutečností, které byly podnětem k dotyčnému trestnímu řízení, mohly tyto skutečnosti případně zakládat trestně stíhané porušení práva, nebylo namístě zkoumat důsledky, které mohly pro použití směrnice dotčené v této věci vyplývat ze zásady legality trestů. Nicméně v bodě 29 téhož rozsudku Soudní dvůr rovněž připomenul, stejně jako to učinil v bodě 74 výše uvedeného rozsudku Berlusconi a další, že směrnice nemůže sama o sobě a nezávisle na vnitrostátním zákonu členského státu přijatému k jejímu provedení stanovit nebo zpřísnit trestní odpovědnost těch osob, které jednájí v rozporu s jejími ustanoveními.

36 Je nutno konstatovat, že v bodech 75 a 77 výše uvedeného rozsudku Berlusconi a další Soudní dvůr rozhodl, že za účelem přezkoumání slučitelnosti nových článků 2621 a 2622 italského občanského zákoníku se není možné dovolávat článku 6 první směrnice o společnostech, jelikož tento přezkum by mohl vést k vyloučení použití režimu mírnějších trestů, které stanoví uvedené články.

37 Dále, předkládající soud ve věci C-133/03 tvrdí, že podle zásad italského ústavního práva přísluší pouze Corte costituzionale (Ústavní soud) rozhodnout, že vnitrostátní pravidlo, o kterém Soudní dvůr rozhodl, že je v rozporu s právem Společenství, může zůstat nepoužité.

38 V tomto ohledu je namístě připomenout, jak to již Soudní dvůr učinil v bodě 72 výše uvedeného rozsudku Berlusconi a další, že podle ustálené judikatury zavazuje případná neslučitelnost vnitrostátního pravidla s právem Společenství vnitrostátní soud toto pravidlo ze své vlastní pravomoci nepoužívat, aniž by musel navrhnout nebo čekat na předchozí zrušení tohoto pravidla legislativní cestou nebo jiným ústavním postupem.

- 39 Soudní dvůr ostatně potvrdil v rozsudku ze dne 9. března 1978, *Simmenthal* (106/77, *Recueil*, s. 629), uvedeném v bodě 72 výše uvedeného rozsudku *Berlusconi a další*, že tato povinnost vnitrostátního soudu platí rovněž tehdy, pokud jde o povinnost předložení věci *Corte costituzionale*.
- 40 Konečně, co se týče věci *C-337/03*, tvrdí předkládající soud, že se předmět této věci odlišuje od předmětu věci, ve kterých byl vydán rozsudek *Berlusconi a další*.
- 41 Posledně uvedené věci se týkaly problematiky přiměřenosti mírnějších sankcí, které nahradily přísnější sankce, které platily v době spáchání soudně trestných činů. Výrok týkající se prahových hodnot „povolené odchylky“ dotčených ve věci *C-337/03* se však netýká této problematiky.
- 42 Je nutno konstatovat, že ve výše uvedeném rozsudku *Berlusconi a další*, který se ostatně týkal zejména věci, ve kterých byly dotčeny tyto prahové hodnoty, Soudní dvůr rozhodl, že dovolání se první směrnice o společnostech nemůže vést k vyloučení použití režimu mírnějších trestů, neboť tato směrnice nemůže mít za důsledek stanovení nebo zpřísnění trestní odpovědnosti obviněných.
- 43 Účinkem nových ustanovení zavádějících uvedené prahové hodnoty povolené odchylky však je, pokud se použijí, zabránění jakémukoliv trestnímu stíhání na základě článků 2621 a 2622 italského občanského zákoníku.
- 44 Tato ustanovení mají tedy zjevně vliv na rozsah trestní odpovědnosti dotčených osob.

- 45 S ohledem na výše uvedené úvahy je na položené otázky namísto odpovědět tak, že v takových situacích, jaké jsou dotčeny v původním řízení, se orgány členského státu nemohou v rámci trestních řízení dovolávat vůči obviněným první směrnice o společnostech jako takové, protože směrnice nemůže sama o sobě a nezávisle na vnitrostátním zákonu členského státu přijatému k jejímu provedení stanovit nebo zpřísnit trestní odpovědnost obviněných.

K nákladům řízení

- 46 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

V takových situacích, jaké jsou dotčeny v původním řízení, se orgány členského státu nemohou v rámci trestních řízení dovolávat vůči obviněným první směrnice Rady 68/151/EHS ze dne 9. března 1968 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření, jako takové, protože směrnice nemůže sama o sobě a nezávisle na vnitrostátním zákonu členského státu přijatému k jejímu provedení stanovit nebo zpřísnit trestní odpovědnost obviněných.

Podpisy.